

Biblia a néprajzban – néprajz a Bibliában

Biblikus Szabadegyetem 2026 tavasz

PROGRAM

1. február 17.

Dr. Sándor Ildikó–Dr. Varga Gyöngyi:

Biblia a néprajzban - néprajz a Bibliában. Alapvetések és bevezető gondolatok az előadássorozathoz

2. február 24.

Dr. Medgyesy S. Norbert–Dr. Bácskai Károly:

„Aki esztet elmondja...” – bibliai és apokrif motívumok, dramatikus vonatkozások az archaikus népi imádságokban

3. március 3.

Dr. Mészáros Csaba–Dr. Szűcs Kinga:

A halhatatlanság antropológiai olvasatai

4. március 10.

Veres Emese-Gyöngyvér–Dr. Varga Gyöngyi:

Rend és rendszer – a hit és néphit szabályai

5. március. 17.

Dr. Mohay Tamás–Dr. Percze Sándor:

„Magnificat anima mea Dominum...” (Lk 1,46) – Mária anyasága

6. március 24.

Suzuki-Berkes Katalin–Dr. Varga Gyöngyi:

„Volt, hol nem volt...” ahol a Parasztbiblia és a Biblia összeér

7. március. 31.

Dr. Iancu Laura–Dr. Varga Gyöngyi–Dr. Bácskai Károly:

Hit és hiedelem - vallás és (népi) teológia

8. április 14.

Dr. Vass Erika–Dr. Molnár Lilla:

Beszédes tárgyak, kézzelfogható bibliai üzenetek

9. április. 21.

Albertné Joób Emese–Dr. Bácskai Károly:

„Zeng a lélek, zeng a szó” – A népdalok egyéni és közösségi megnyilvánulásai a spiritualitás tükrében

10. április. 28.

Dr. Sándor Ildikó–Veres Emese-Gyöngyvér–Dr. Varga Gyöngyi:

Mit üzen a néprajz a teológiának – és viszont? Sorozatzáró kerekasztal beszélgetés

ELŐADÓK

**Albertné Joób
Emese**

zenepedagógus, énekes-kobzos előadó. A gödöllői Frederic Chopin Alapfokú Művészeti Iskola tanszakvezető tanára, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem oktatója.

A Trio Cantio tagja, mely zenei formáció a néphagyomány vallásos énekeinek megszólaltatását tűzte ki programjának. Emellett kortárs zsolnárok megzenésítésével is foglalkozik.

Előadói és pedagógiai tevékenységét 2024-ben Körösfői-Kriesch Aladár Művészeti díjjal ismerték el.

Album megjelenés: 2022 Trio Cantio Előttünk tündöklök

Dr. Bácskai Károly

evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének docense.

1992 óta lát el lelkészi szolgálatot. Tagja a Magyar Bibliatársulat Szöveggondozó Bizottságának és a magyar ökumenikus bibliafordítást előkészítő szakbizottságnak. Jelenlegi tudományos feladata a jelnyelvi protestáns Újszövetség-fordítás teológiai ellenőrzése.

Munkahelyi [honlap](#)

Publikációs lista: [MTMT](#)

Dr. Iancu Laura

néprajzkutató, az ELTE HTK Néprajztudományi Kutatóintézet tudományos munkatársa.

Kutatási területei: népi vallásosság; népi teológia; a moldvai magyarság története.

Munkahelyi [honlap](#)

Publikációs lista: [MTMT](#)

**Dr. Medgyesy S.
Norbert**

művelődéstörténész, a PPKE BTK Újkori Történeti Tanszék habilitált egyetemi docense, az LFZE Népzene Tanszék tanára, a Boldog Özséb Színtársulat alapító-vezetője.

Kutatási területei: 17–18. századi magyarországi színház- és drámatörténet, azon belül a misztériumjátékok; népdalok a 17–18.

században és a nyugat-dunántúli néphagyományban; jeles napi szokások.

Munkahelyi [honlap](#)

Publikációs lista: [MTMT](#)

Dr. Mészáros Csaba etnológus, az ELTE HTK Néprajztudományi Kutatóintézet tudományos főmunkatársa.

Kutatási területei: rokonság, Szibéria, ontológiai antropológia, táplálkozás, Jakutia, tudománytörténet.

Munkahelyi [honlap](#)

Publikációs lista: [MTMT](#)

Dr. Mohay Tamás néprajzkutató, a MTA doktora, 1989 óta az ELTE BTK Néprajzi Intézetének oktatója, jelenleg professzor emeritusa.

Kutatásaiban a hagyományos paraszti gazdálkodással és társadalommal, a népi vallásossággal, a csíksomlyói búcsújárással, Erdély és az Alföld néprajzával, élettörténetekkel, forrásszövegekkel foglalkozott. 2025-ben a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán lelkigondozói képzettséget is szerzett.

Munkahelyi [honlap](#); Doktori [adatlap](#)

Publikációk: [MTMT](#), [Academia](#), [EDIT](#)

Dr. Molnár Lilla evangélikus lelkész és hittanár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének adjunktusa. Az egyetem Melanchton Evangélikus Szakkollégiumának igazgatója.

Károli Gáspár Református Egyetem magyar nyelv és irodalom szakán bölcsész- és tanári diplomát is szerzett. Kutatási területe a Tóra, az élet értékének témája, valamint a hatalmi dinamikák vizsgálata az ószövetségi elbeszélő szövegekben.

Munkahelyi [honlap](#)

Publikációs lista: [MTMT](#)

- Dr. Percze Sándor** evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusa, a Diakóniai Képzési Központ munkatársa.
- Tudományos szakterületei a homiletika, poimenika, spiritualitás, kutatási területei a pasztorál teológia, spiritualitás (sivatagi szerzetesség). Az evangélikus egyházban lelkészek és más egyházi szolgálatban állók számára hivatástámogató lelkigyakorlatokat szervez és tart.
- Munkahelyi [honlap](#)
- Publikációs lista: [MTMT](#)
- Dr. Sándor Ildikó** néprajzkutató, egyetemi docens, Magyar Táncművészeti Egyetem.
- Doktori dolgozatát a népi vallásosság témakörében, egy kárpátaljai laikus gyülekezetéről és annak vezetőjéről, valamint egy kézíratos bibliaparafrázisról írta. 2002-2025 között a Hagyományok Háza munkatársa, 2000-től a Magyar Táncművészeti Egyetem oktatója. Főbb szakterületei: folklorizmus jelenségek, táncházmozgalom, népi játékok, gyermekfolklór.
- Munkahelyi honlap: [HH](#), [MTE](#)
- Publikációs lista [MTMT](#)
- Suzuki-Berkes Katalin** etnográfus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanulmányi titkára és megbízott óraadója.
- 2002-2018 között a Balassi Intézet néprajz oktatója, utóbb a szentendrei Skanzen múzeumpedagógiai munkatársa is volt. 2011 óta gyülekezeti munkatárs a Szentendrei Evangélikus Gyülekezetben, ahol főként a gyermekek között lát el szolgálatot. Jelenlegi kutatási területei a vallási néprajz, liturgikus tánc és a magyar népzene új stílusának rétegei.
- Publikációs lista: [MTMT](#)
- Dr. Szűcs Kinga** szociáletika szakirányú evangélikus teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense, 2023-tól a Vallás- és Társadalomtudomány Tanszék vezetője.
- Az ELTE magyar–német szakán, majd a CEU posztgraduális történelem mesterképzésén is szerzett diplomát. Az Ararát Teremtésvédelmi Munkacsoport tagja, illetve az ECEN (European

Christian Environmental Network) kommunikációs felelőse.
Tudományos szakterületei a vallástudomány, ökoteológia, humán környezettudomány.

Munkahelyi [honlap](#)

Publikációs lista: [MTMT](#)

Dr. Varga Gyöngyi evangélikus lelkész, biblikus teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem habilitált docense, 2017-től az Ószövetségi Tanszék vezetője.

A Magyar Bibliatársulat Szöveggondozó Bizottságának tagja. Elkötelezett a női szempontokat komolyan vevő teológia és bibliaértelmezés iránt. Kontextuális szemléletű lelkigondozói képzést végzett. Az evangélikus egyházban lelkészek és más egyházi szolgálatban állók számára hivatástámogató lelkigyakorlatokat szervez és tart.

Munkahelyi [honlap](#)

Publikációs lista: [MTMT](#)

Dr. Vass Erika muzeológus, Néprajzi Múzeum Egyházi gyűjtemény.

Fő kutatási területei: népi vallásosság, búcsújárás, felekezeti együttélés és interetnikus kapcsolatok a Kárpát-medencében.

Munkahelyi [honlap](#)

Publikációs lista [MTMT](#)

**Veres Emese-
Gyöngyvér**

néprajzkutató, szabadúszó újságíró.

Fő kutatási terület: az evangélikus közösségek.

2026. február 17.

Biblia a néprajzban - néprajz a Bibliában. Alapvetések és bevezető gondolatok az előadássorozathoz

Előadók: **Dr. Sándor Ildikó** (néprajzkutató, egyetemi docens, Magyar Táncművészeti Egyetem)
Dr. Varga Gyöngyi (evangélikus lelkész, biblikus teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem habilitált docense, 2017-től az Ószövetségi Tanszék vezetője)

A Biblia (legalábbis részben) a szóbeliségből származó, variálódó szövegek írásbeli rögzítésével keletkezett, lapjain föllelhetők különböző folklórműfajok, a folklórra jellemző sajátos formai és stilisztikai jegyek. A Bibliában megjelenő folklór jelenségeket egy-egy példán keresztül tekinti át az előadás Nagy Ilona, Scheiber Sándor és Jung Károly kutatásaira alapozva. A bibliai szöveg és a Biblia, mint tárgy a hivatalos egyházi használat, megjelenés mellett, azzal párhuzamosan a laikus (népi, paraszti) gyakorlatban is megjelent. Szigeti Jenő a bibliai kinyilatkoztatástól az igehirdetésen át az igehallgatóig vezető utat értékkoncentrációt eredményező „kettős folklorizációnak” nevezi. A jelenséget és annak természetét idevonatkozó magyar néprajzi adatokon keresztül vizsgáljuk. Végezetül egy kárpátaljai „parasztpróféta” a nagydobronyi Szanyi Mikó Borbála kéziratos biblia parafrázisa, („Örökkévaló evangélium”) példáján keresztül a népi kegyesség, a Bibliához való viszony jellemzőit, tágabban pedig a Biblia és folklór viszonyát a folklór – folklorizáció – folklorizmus kölcsönhatásban, örökké mozgásban lévő folyamatában tárgyaljuk.

2026. február 24.

„Aki esztet elmondja...” – bibliai és apokrif motívumok, dramatikus vonatkozások az archaikus népi imádságokban

Előadók: **Dr. Medgyesy S. Norbert** (művelődéstörténész, a PPKE BTK Újkori Történeti Tanszék habilitált egyetemi docense, az LFZE Népzene Tanszék tanára, a Boldog Özséb Színtársulat alapító-vezetője)

Dr. Bácskai Károly (evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének docense)

Az archaikus népi imádság a szakrális népköltészet egyik gyöngyszeme. Késő középkori (14–16. századi) eredetű, a ferences és az anyanyelvű késő középkori kolostori és barokk kori lelkiségi irodalomból származó, Jézus Krisztus szenvedéstörténetét és Szűz Mária együttszenvedését (conpassióját) a középpontba állító, bibliai és szenthagyománybeli (apokrif) motívumokat együttesen hordozó, évszázadokon át a családi szentélyben, azaz *szájhagyomány* útján továbbadott, több esetben dramatikus (párbeszédes) szerkezetű, rendkívüli értékű műfaj. Szövegeiket több esetben 19. századi, esetleg a 20. század elején kiadott szakrális kisnyomtatványok (ponyvák) örökítették tovább. Verbális ikonográfiaként költői képek és lírai szépség van bennük. Gyűjtője és rendszerezője Erdélyi Zsuzsanna (1921–2015) néprajztudós volt, erről szóló

Hegyet hágék, lőtőt lépék című könyve fogalommá vált (Budapest, 1976; Pozsony, 1999, 2013.). Az archaikus népi imádságok szövegében gyakran találhatók párbeszédes részek Jézus Krisztus, Szűz Mária, Szent János vagy Szent Lukács evangélista részvételével, amelyek – ugyancsak – közép- és barokk kori misztériumdrámák folklorizálódott változatai, apró töredékei lehetnek. A magyar nyelvterületen a vallásos témájú színjátszás leginkább Csíksomlyó ferences gimnáziumában virágzott a 18. században. E misztériumdrámák szövegéből, elsősorban a Mária-siralmak költészetéből hozunk párhuzamokat az archaikus népi imádságokhoz. (Az összes csíksomlyói iskoladráma napvilágot látott a *Régi Magyar Drámai Emlékek* XVIII. századi könyvsorozatának 6/1–6. kötetében 2009 és 2025 között.)

2026. március 3.

A halhatatlanság antropológiai olvasatai

Előadók: **Dr. Szűcs Kinga** (szociáletika szakirányú evangélikus teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense, 2023-tól a Vallás- és Társadalomtudomány Tanszék vezetője)
Dr. Mészáros Csaba (etnológus, az ELTE HTK Néprajztudományi Kutatóintézet tudományos főmunkatársa)

Az antropológus gyakran helyi hangokat szólaltat meg, távoli életvilágokat mutat be, megértve a helyiek eltérő gondolkodását. Ha azonban csak ennyit tenne, akkor egy egyszerű tolmács, hírhozó Hermész lenne, aki képes a világ eltérő képeit együtt szemlélve egymásra vonatkoztatni. Azonban az emberi közösségek életvilágai között olykor oly mértékű különbségek vannak, amelyeket nem lehet áthidalni. Az antropológusnak így két választása marad. Vagy megpróbálja megszelídíteni a helyi tudásokat, gyakorlatokat, átfordítva azokat valami olyasmivé, amely már elfogadhatóbb, érthetőbb a tudományos értelmezés számára, vagy pedig követi a helyiek észjárását, nem riadva vissza attól, hogy felfüggeszse saját alapvető kategóriáit.

Az élet és a halál, és közvetve a halandóság és a halhatatlanság olyan alapvető fogalmak, amelyeket hajlamosak vagyunk adottságokként, nem pedig kulturálisan meghatározott olvasatokként értelmezni. Előadásomban az Északkelet-Szibériában élő szahák között 2002 és 2015 között végzett terepmunkám tapasztalatai alapján amellet kívánok érvelni, hogy nem csak a halhatatlanság, de a halandóság is megmagyarázandó jelenség, amelynek az értelmezése annak függvénye, hogy mit gondolnak a helyiek a test és a lélek kapcsolatáról, illetve arról, hogy mely élőlényeknek milyen lelke és teste van. Jakutia szubarktikus környezetében az emberek, állatok, szellemek és növények között fennálló kapcsolatokat számba véve kívánom bemutatni azt, hogy milyen sajátosságai vannak a halálnak, és a halhatatlanságnak e fagyos vidéken.

2026. március 10.

Rend és rendszer – a hit és néphit szabályai

Előadók: **Veres Emese-Gyöngyvér** (néprajzkutató, szabadúszó újságíró)
Dr. Varga Gyöngyi (evangélikus lelkész, biblikus teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem habilitált docense, 2017-től az Őszövetségi Tanszék vezetője)

Egy lelkész, az istentiszteleti alkalmakon túlmenően, kereszttel, esket, temet. Egy hagyományos közösség átmeneti rítusaiban milyen szerepe és korlátai vannak az Isten szolgájának? Mennyire volt a hagyományos paraszti társadalom életének része a mindennapi liturgia akkor is, ha az protestáns? Hogyan alakította a templomi szokásokat akár a Biblia? Vajon a hit ellensége-e a néphit, amely sok esetben éppen a közösség védelmét szolgálta? Hasonló kérdések tömkelege merülhet fel akkor, amikor egy evangélikus közösségben a szent és a profán váltakozását, kölcsönhatását vizsgáljuk, amikor a liturgikus cselekedeteket akarjuk a mindennapokban tetten érni, de a közösségi szokásokat is megfigyelhetjük akár a liturgiában is.

2026. március 17.

„Magnificat anima mea Dominum...” (Lk 1,46) – Mária anyasága

Előadók: **Dr. Mohay Tamás** (néprajzkutató, a MTA doktora, 1989 óta az ELTE BTK Néprajzi Intézetének oktatója, jelenleg professzor emeritusa)
Dr. Percze Sándor (evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusa, a Diakóniai Képzési Központ munkatársa)

A keresztény egyházak közös kincse a hitvallás arról, hogy Jézus Krisztus „fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától”. Az evangéliumok epikus formában megfogalmazott tanúságát 431-ben az efezusi zsinaton fogalmazták meg pontosan, amikor Máriát Theotokosz-nak, Istenszüllőnek jelentették ki. Szűz Mária tisztelete azóta gazdag virágzásba borult, és sok gyümölcsöt is hozott. Az előadás rövid biblikus, teológiai és történeti bevezetés után főként Mária anyaságának azokra a megjelenési formákra fókuszál, amelyek az (köz)népi vallásosság keretében kibontakoztak. Az Istenanya tiszteletének a szövegekben, imákban, énekekben, rituális szokásokban, ünnepekben és tárgyakban megtestesülő formái, vagyis a jelenségek és metaforák sokasága mögött – amik sokáig döntően magukra vonták a kutatás figyelmét –, rátalálhatunk mélyebben meghúzódó alapvető emberi, lelkeségi viszonyulásokra is. Hogyan találkozhatunk a Szent-tel? Mit és hogyan kérünk, várunk, remélhetünk? Mit tehetünk ezek érdekében? Hol ér össze emberség és istenség? És hogyan tudjuk mindezt egy rövid néprajzi előadás keretei közé foglalni?

2026. március 24.

„Volt, hol nem volt...” ahol a Parasztbiblia és a Biblia összeér

Előadók: **Suzuki-Berkes Katalin** (etnográfus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanulmányi titkára és megbízott óraadója)
Dr. Varga Gyöngyi (evangélikus lelkész, biblikus teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem habilitált docense, 2017-től az Ószövetségi Tanszék vezetője)

A bibliai hagyomány folklorizálódott szövegei Magyarországon a kereszténység elterjedése óta jelen voltak, és az évszázadok során számos történeti hatással gazdagodtak. Kialakult egy olyan, máig a szóbeliségben élő szöveghagyomány, mely hol lazább, hol szorosabb szálakon kötődik a Szentírás kanonikus szövegeihez. Mindez az élő, szóbeli hagyományban napjainkig fennmaradt.

Előadásunkban – amely a néprajztudomány és a biblikus teológia párbeszéde – a 20. század második felének néprajzi gyűjtéseiből összeállított, 1985-ben megjelent Parasztbiblia szövegeiből adunk ízelítőt, bemutatva azt a gazdag történeti háttérrel is, amelyben e változatos, élő szöveghagyomány formálódott.

Ilyen módon a Szentírás sok évszázados, összetett hatástörténetének egy különösen értékes rétegére csodálkozhatunk rá.

2026. március 31.

Hit és hiedelem - vallás és (népi) teológia

Előadók: **Dr. Iancu Laura** (néprajzkutató, az ELTE HTK Néprajztudományi Kutatóintézet tudományos munkatársa)
Dr. Varga Gyöngyi evangélikus lelkész, biblikus teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem habilitált docense, 2017-től az Ószövetségi Tanszék vezetője)
Dr. Bácskai Károly (evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének docense)

A bevezetésben röviden áttekintem azt, hogy – néprajzi oldalról, ill. a saját kutatási tapasztalataim tükrében – miként határozható/határozom meg a hit, a hiedelem, a vallás és a népi teológia fogalomkörét. Ezt követően egy konkrét kérdés, az istenkép kutatása során tapasztaltak ismertetése révén igyekszem ismertetni azt, hogy az elvont „jelenségek” (hit, istenkép stb.), a dogmák értelmezésére, megértésére a népi vallásosság milyen eszközöket vesz igénybe. Annak a bemutatására vállalkozom, hogy hogyan működik a hit a népi vallásosságban – és ennek a bemutatásához az istenképek kérdését, mint „esettanulmányt” használok fel. A magyar vallási néprajz szakirodalmára támaszkodom, ám konkrét (néprajzi) példáimat többnyire a moldvai magyarok népi vallásosságából veszem.

2026. április 14.

Beszédes tárgyak, kézzelfogható bibliai üzenetek

Előadók: **Dr. Vass Erika** (muzeológus, Néprajzi Múzeum Egyházi gyűjtemény)
Dr. Molnár Lilla (evangélikus lelkész és hittanár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének adjunktusa. Az egyetem Melanchton Evangélikus Szakkollégiumának igazgatója)

Az ember életének fontos részét képezik mindazok a tárgyak, amelyek jelen vannak a különböző életterületeinken. Tárgyak vesznek körül bennünket, tárgyakat használunk, tárgyakat birtokolunk. Különböző „dolgaink” különböző funkciókat töltenek be, különböző élmények, kapcsolatok fűznek bennünket hozzájuk. Az emberi eszközhasználat a transzcendenshez való viszonyában is ősidők óta jelen van. A bibliai narratívákban is azt látjuk, hogy a kultusz-élet, mellyel Izrael Istenhez kapcsolódott, gazdag tárgyi berendezéssel rendelkezett, melyek elkészítését és használatát bizonyos hagyományok messzemenő részletességgel dolgoztak ki. Előadásunkban kitérünk arra, hogy mik tartoztak ide, és hogy ezek a tárgyak hogyan alakultak át és élnek tovább akár még ma is.

Az Istenbe vetett hit és védelmének kérése a családra és az otthonra sokféle tárgyon keresztül jutott kifejezésre. Előadásunkban az evangélikusok által használt tárgyakról is szólnak a Kárpát-medence számos területéről hozott példákon keresztül. Kitérünk a templomi és a magánszféra tárgyaira is, továbbá, hogy milyen feliratokat és ezeken keresztül milyen bibliai üzeneteket tartottak lényegesnek.

2026. április 21.

„Zeng a lélek, zeng a szó” - A népdalok közösségi és egyéni megnyilvánulásai a spiritualitás tükrében

Előadók: **Albertné Joób Emese** (zenepedagógus, énekes-kobzos előadó. A gödöllői Frederic Chopin Alapfokú Művészeti Iskola tanszakvezető tanára, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem oktatója)
Dr. Bácskai Károly (evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének docense)

A paraszti társadalom és az egyéni emberi élet egészét érintő cselekvési forma volt az éneklés. A közösség hordozta, az egyén alakította a kultúra ezen részét, amely kapcsolatban állt az élet éppen aktuális történéseivel. Az előadáson számba vesszük az énekes műfajok sokszínűségét az életszakaszok tekintetében. Egy-egy dallam élő előadásában megfigyelhetjük a bibliai tartalmak finom összecsengését a lírai műfajokban.

2026. április 28.

Mit üzen a néprajz a teológiának - és viszont? Sorozat záró kerekasztal beszélgetés

Előadók: **Dr. Sándor Ildikó** (néprajzkutató, egyetemi docens, Magyar Táncművészeti Egyetem)
Veres Emese Gyöngyvér (néprajzkutató, szabadúszó újságíró)
Dr. Varga Gyöngyi (evangélikus lelkész, biblikus teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem habilitált docense, 2017-től az Ószövetségi Tanszék vezetője)

Az előadás-sorozatot záró kerekasztal-beszélgetés egyszerre visszatekintés és előretekintés is. A kilenc estén át tartó párbeszéd a néprajz és a biblikus teológia között lényegében átfogta, felölelte az emberlétünk „mélyrétegeit”, legfontosabb témáit: a kapcsolatok, a hit, a tudás és az emlékezet, a rend és a közösségi boldogulás nagy kérdéseit. A tudásmegosztás nyomán, alkalomról-alkalomra a beszélgetőtársakban és a hallgatókban is megszülethetett a rácsodálkozás, felismerés élménye. Ugyanakkor feltárult egy olyan horizont is, amely megmutatja az egymástól való tanulás további lehetőségeit.